

університету бажанням (переважно щодо спрощеної організації навчання) студента та оновленої комбінацією методів і прийомів навчання (табл. 1).

Таблиця 1

**ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТРАДИЦІЙНОГО
ПРЕДМЕТНО-ЦЕНТРОВАНОГО ТА СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДІВ**

ПРЕДМЕТНО-ЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД	СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНИЙ ПІДХІД
Викладач формулює загальні правила, принципи, алгоритми, визначені зовнішньо заданими умовами	Партнерські відносини зі студентом, спільна розробка згідно запитів студента індивідуальної траєкторії навчання
Високий рівень теоретичних знань	Орієнтація на теоретико-практичне навчання
Переважають репродуктивні методи роботи, студенти самостійно відтворюють, застосовують вивчений матеріал у різних типових ситуаціях	Переважають пошукові та творчі методи навчання, їх урізноманітнення завдяки використанню активних практико-орієнтованих освітніх технологій (пректування, моделювання, ділові ігри, тренінги, імітаційні заняття) і методів діагностики (ситуаційні завдання, публічні захисти, портфоліо). Використання інтерактивних та дистанційних технологій
Уніфікована програма навчання	Індивідуальна навчальна траєкторія
Інформація – ціль навчання	Інформація — засіб організації діяльності
Контроль	Діагностика та корекція навчальної траєкторії

Проте перетворення студента на повноправного члена освітніх відносин, передусім актуалізувало його відповідальність за результати, оскільки в сучасних умовах головним підсумком роботи європейські університети вважають не диплом, а знання випускника, можливість їх застосування в практичній діяльності. Студенти «конструюють» своє власне навчання, маючи змогу обирати що вивчати, як вивчати (можливість вибору шляхів засвоєння матеріалу), у кого навчатись.

Таким чином, з одного боку, є нагальна потреба не просто актуалізації навчальних програм, а посилення їх міжпредметної складової, оскільки в сучасному світі необхідними є змішані навчальні моделі, де навчання передбачається протягом життя. З іншого, університет перетворюється на посередника між викладачем (консультантом, тьютером) і студентом, на посередника, який не лише виступає гарантом виконання кожним учасником своїх зобов'язань, але й формує творче середовище для реалізації поставлених завдань: свобода вибору методів та інструментів навчання у викладача та студента, можливість пропозиції студентам авторських курсів (що посилить індивідуалізацію навчального процесу та окреслить коло викладачів, програми яких є найбільш перспективними з точки зору їх комерціалізації), підвищення конкурентоспроможності самого університету та його популяризація серед потенційних студентів.

*Куценко Т.Ф., к.е.н., доцент кафедри
макроекономіки та державного управління*

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ПРИ ФОРМУВАННІ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Актуальність проблематики трансформації освітньої діяльності та підвищення якості освіти в Україні на засадах студентоцентризму у вищій школі доводити немає потреби, однак акцентування на окремих її аспектах в рамках існуючих підходів та інтерпретацій, засвоєних багаторічною практикою і «вживлених» як паразитуючі форми в освітній процес, що відбувається у вузі, набуває очевидної гостроти. Насамперед, це пов'язано зі значною бюрократизацією освітнього процесу, що все більше стає тормозом для здорового реформування вищої освіти (в тому числі й економічної) на засадах практично-спрямованого компетентісного підходу, зорієнтованого на студента, його кваліфікацію та можливість витримати конкуренцію з метою одержання «нормальної» за європейськими стандартами роботи у кризовому просторі українських реалій життя.

Саме нарощування бюрократичних процедур, які шаленим потоком реалізуються у вузі, зокрема в навчально-методичній роботі: постійне вдосконалення робочих програм за новими формальними вимогами, що не змінюють суті, розмноження однієї програми для різних спеціальностей, за різною специфікою (обов'язкова/вибіркова), різною кількістю кредитів, а відтак постійне вдосконалення і навчально-методичного забезпечення майже в тому ж форматі, їх занадто великий обсяг та ін., написання різного роду звітів тощо — тобто безперервна поточна «писанина»), що відволікає і не дає змогу викладачу сконцентруватися на власне основній складовій навчального процесу, за ради чого взагалі він існує – професійно-орієнтованих результатах, на які працює викладач через викладання не однієї, а наприклад, 4-х дисциплін/наук бакалаврського та ма-

гістерського рівнів у рамках навчального процесу («Макроекономіка», «Бюджетно-податкова політика», «Муніципальні фінанси, міжпредметний тренінг «Соціальний бюджет») і для яких формує програми й навчально-методичне забезпечення кожного року. Така робота потребує значного часу, а тому обмежується час для серйозного професійного занурення в зміст дисциплін з метою випрацювання саме фахових компетенцій через пошук ефективних підходів, методів та інноваційного інструментарію їх реалізації в навчальному процесі.

Наприклад, розробляючи для магістрів нову вибірккову навчальну дисципліну «Муніципальні фінанси», надактуальну за умов оголошеної реформи децентралізації влади та бюджетної децентралізації в Україні, щоб випрацювати компетенції як результат накопичення знань, умінь і навичок, насамперед, слід було зважити на те, на базі якої інформаційної бази буде можливо проводити заняття студентам і який практикум можна буде запропонувати за цих перехідних умов й на далі. Довелося розглядати та враховувати результуючі фахові компетенції дисциплін/наук, що читаються в попередніх та подальших семестрах магістерської програми (табл. 1). Навіть побіжний огляд цієї таблиці розкриває необхідність враховувати логіку навчального процесу, міждисциплінарні зв'язки та робити ставку на серйозне поглиблення компетентісного підходу на засадах студентоцентризму в рамках проголошеної освітньої реформи у вищій школі в Україні.

Таблиця 1

ДЕЯКІ РЕЗУЛЬТУЮЧІ ФАХОВІ КОМПЕТЕНЦІЇ: ВРАХУВАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ ЗВ'ЯЗКІВ НА ПРИКЛАДІ ОКРЕМИХ ДИСЦИПЛІН ЗА МАГІСТЕРСЬКОЮ ПРОГРАМОЮ «ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ»

Дисципліна/наука	Рік навчання/триместр, обов'язкова/вибірккова дисципліна, осн. акценти	Окремі компетенції (вміння, практичні навички), що закладені в програму	Сфера реалізації набутих знань і вмінь в майбутній професії
Бюджетно-податкова політика	I/3 семестр, обов'язкова, забезпечує освоєння інструментарію бюджетного та податкового впливу на соціально-економічний розвиток країни, міжбюджетної та боргової складових з урахуванням сучасних досягнень світової практики	- працювати з нормативно-правовою базою, що забезпечує бюджетно-податкову політику держави, - володіти методологією та технологією бюджетного процесу, - проведення бюджетно-податкового моніторингу, аналізу та елементів прогнозування, - обґрунтування регуляторних заходів і впровадження нових управлінських технологій у бюджетно-податковій сфері, - застосування існуючих методик і випрацювання управлінських рішень стосовно основних аспектів бюджетно-податкової політики	- органи державної влади та місцевого самоврядування, - установи сектору загального державного управління, - наукові установи, - навчальні заклади, - підприємства (установи, організації) різних форм власності й видів економічної діяльності та ін.
Муніципальні фінанси	I/3 семестр, вибірккова, забезпечує освоєння складових та інструментарію муніципальних фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток країни; основних засад управління муніципальними фінансами	- працювати з нормативно-правовою базою, що забезпечує функціонування муніципальних фінансів, - володіти методологією і технологією бюджетного процесу на місцевому рівні, - здійснювати моніторинг та аналіз функціонування муніципальних фінансів адміністративно-територіальних одиниць, - володіти методами оцінки ефективності управління муніципальними фінансами, зокрема бенчмаркінгу	- органи державної влади та місцевого самоврядування, - установи сектору загального державного управління, - наукові установи, - навчальні заклади, - підприємства (установи, організації) та ін.
Міжпредметний тренінг «Соціальний бюджет»	II/4 семестр, обов'язковий, забезпечує освоєння інструментарію моніторингу, аналізу та прогнозування на основі імітаційної комп'ютерної моделі «Соціальний бюджет» з метою наближення навчального процесу до реальної практики державного управління в Україні	- проводити аналітичні розрахунки - здійснювати моніторинг, аналіз і прогнозування соціальних показників і параметрів зведеного бюджету та позабюджетних фондів, - визначати стратегічні напрями та формулювати експертні висновки, - обґрунтовувати пропозиції щодо змін соціальних стандартів і параметрів, розробляти рекомендації щодо управлінських рішень на різних рівнях державного управління	- органи державної влади та місцевого самоврядування, - установи сектору загального державного управління, - наукові установи, - навчальні заклади, - підприємства (установи, організації) та ін.